UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Aurea Rosa id est preclarissiam[!] expositio sup[er] euangelia totius anni: de Tempore [et] de Sanctis. tam s[ecundu]m ordine[m] Predicato[rum] q[uam] s[ecundu]m Curia[m]

Mazzolini, Silvestro

[Augsburg], 31. Okt. 1510

VD16 M 1750

Jn nocte natiuitat[is] d[om]ni. Textus eua[ng]. Lu. ca. ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70429

Visual Library

unt. Sil'r etiā de⁹ nō admonet aliquē ſpecialiť vbi ſufficiūt ſcripturaꝝ ꝛ ſctōꝝ monitiones: necꝫ oñdit viſionem in ſomnis vbi ſufficit inſpiratio cordis: necꝫ oñdit viſionē corpalē ꝛ ſenſibilē vbi ſufficit imaginaria ꝛ in ſomnis: vt in ꝓpoſito: nec facit duas vbi ſuffic̄ vna. ſm illō Iob. xxxiij. Sel' loquiť de⁹ et ſcđo idipm nō repetit. Eſt etiā notandū ꝙ ſic̄ credere facil'r ſomnijs leue eſt ꝛ piculoſū, ita etiā nimis tarde credere vbi ꝯcurrūt ſigna bona de quib⁊ ſcti loquunť. ꝛ đ quib⁊ forte diceť in q̄ſtionib⁊: videť infidelitatis Vñ Chryſ. cōmendat ioſeph: ꝙ crediderit angelo apparenti i ſomnis: ꝛ zacharias fuit punit⁹ qꝛ non credidit angelo apparenti tpe ſacrificij: qđ ſignū erat bone apparitionis. In hac tñ re generalē regulā oib⁊ ſufficiētē dare credo ipoſſibile: niſi ꝙ ſe q̄ſqꝫ ſpūalis pr̄is ꝯſilio hūiliter cōmittat. (Ioſeph fili dauid) ido Dauid cōmemorat ſm Chryſ. qꝛ đ xp̄o loq̄ volebat q̄ ꝓmiſſus fuerat dauid (Noli timere accipe). i. int⁹ retinere ſm Chryſ. qꝛ iā mente dimiſſa erat. Vl' ſm Rab. noli timere accipe ad aſſiduā cohabitatiōez (mariā coniugē tuā) ſm Amb. Maria đr coniūx celebratōe nuptiaꝝ: nō corpoꝝ copulatiōe. Et nota ſm Chryſ. ſup Mat. ꝙ triplici cā angel⁹ apparuit ioſeph. Primo ne iuſt⁹ peccaret. Scđo ꝓpter honorē marie. Tertio vt diligēti⁹ ſe cuſtodiret ab illa ꝙ̄ ꝓus. Apparuit tñ poſt ꝯceptōez v̄ginis nō añ: ſm eūdē: ne ioſeph dubitaret ſic̄ ꝛ zacharias: cū mai⁹ ſit v̄ginē ꝯcipe ꝙ̄ ſterilem (Qđ em̄ in ea natū eſt.) Nō dicit de ea. qꝛ loquiť de natiuitate in vtero. nō ex vtero (de ſpūſctō eſt) Nā ſic̄ dic̄ ſanctus Tho. ſup Mat. in ſemie maris eſt virtus formatiua q̄ ē in ſpiritib⁊: ꝛ deducit materiā ad matricē ꝛ eā ibi fouet: ꝛ corpulenta ſuba. Spūſanct⁹ ḡ tenuit vicem ſemis q̄ ad ꝓmū: nō āt q̄ ad ſcđm. Sed q̄re nō đr ſpūſctūs pr̄ xp̄i: Rñdet Aug. ꝙ etiā de hoie aliq̄d naſciť qđ tñ nō eſt homis fili⁹ vt vermis ꝛ capillus. Et intēdit Aug. ꝙ oportet filiū eſſe eiuſdē nature cū pr̄e. Xp̄s ḡ vt dicit ſ. Tho. vbi ſ. nō eſt fili⁹ ſpūſcti q̄ ad naturā hūanā: cū ñ ſit eiuſdez nature cum eo: nec q̄ ad diuinaz: qꝛ nihil accepit filius a ſpūſctō: ſed hū econuerſo. Sed. iij. par. q. xxxij. aſſignat aliā rōnē ſ. Tho. đ h̄ dicēs: Qñ aliq̄d đr de aliq̄ ſm ꝓpriā ꝛ pfectā rōnē non debet dici ſm impfectā: ſic̄ qꝛ ſocrates ē ꝓprie hō nō diciť hō eo mō q̄ imago hois đr hō: etiāſi ꝓpe alteri hoi aſſimileť. Quia ḡ xp̄s eſt fili⁹ dei vere ꝛ pfecte ꝛ ꝓprie p eternā generationē. nō debet dici fili⁹ dei ſm creationē vl' iuſtificationē i natura hūana. Iō ſoli⁹ eterni pr̄is ē fili⁹: nō aūt ſpūſctūs vel toti⁹ trinitatis. (pariet aūt filiū ꝛ vocab) ſm Rab. nō đt impones ſed vocab: qꝛ impoſitū eſt h̄ nomē a deo (nomen ei⁹ ieſū). i. ſaluatorē. Nā ſm Hiero. ieſus hebreo ſermone ſaluator diciť. vñ ſubdiť (ipe em̄ ſaluū faciet pplm ſuū) i. pplm ſanguie ſuo ſctificatū. ſ. xp̄ianū: nō aūt ſuū. i. iudaicuz: q̄ ꝯſueuerat eſſe ppl's dñi. Nā diciť Daniel. ix. ca. Nō erit eius ppl's q̄ eū negatur⁹ eſt (a pctis eorū) Ergo iſta ſalus ſpūalis ē: nec vnq̄ hactenus fuit tal' ſaluator: ꝛ ꝯñr illud nomē fuit nouū q̄ntum ad ſignificatū. Moralit̄ docemur ꝙ cū iuſt⁹ hō bono fine mouet: ſi nō ſit p̄ceps ſed deliberet ſecum an hñ vel male faciat: non deeſt ei diuinū conſiliū q̄ retrahať a malo.

In nocte natiuitatꝫ dñi Textus euā. Lu. ca. ij.

e Xijt edictū a ceſare auguſto vt deſcriberetur vniuerſus orbis. Hec deſcriptio p̄ria facta eſt a p̄ſide ſyrie cyrino. Et ibāt oēs vt p̄fiterētur: ſinguli in ſuam ciuitatē. Aſcendit aūt ꝛ ioſeph a galilea ad ciuitatē nazareth in iudeā ciuitatē dauid q̄ vocať bethleem: eo ꝙ eſſet de domo ꝛ familia dauid: vt profiteretť cum maria deſponſata ſibi vxore p̄gnate. Factum ē aūt cum eēnt ibi impleti ſunt dies vt pareret. Et peperit filium ſuum primogenituz. Et pannis eum inuoluit: ꝛ reclinauit euz in p̄ſepio quia non erat

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ei locus in diuerſorio Et paſto/
res erãt in regione eadẽ vigilã
tes ⁊ cuſtodientes vigilias nc/
ctis ſupꝛa gregẽ ſuum. Et ecce
angelus dñi ſtetit iuxta illos: ⁊
claritas dei circumfulſit illos.
Et timuerunt timoꝛe magno.
Et dixit illis angelꝰ: Nolite ti/
mere. Ecce em̃ euãgelizo vobis
gaudiũ magnũ qđ erit oĩ ꝑplo:
qꝛ natus eſt vobis hodie ſalua/
toꝛ qui eſt chꝛs dñs in ciuitate
dauid. Et hoc vobis ſignũ. In
uenietis infantẽ pannis inuo/
lutũ ⁊ poſitũ in pͥſepio. Et ſub/
ito facta eſt cũ angelo multitu
do militie celeſtis laudantiũ
deũ ⁊ dicentiũ: Gloꝛia in altiſ/
ſimis deo: ⁊ in terra pax homi/
nibus bone voluntatis.

Exijt edictũ a ceſa

c re Auguſto) Lu. ij. In pͥſenti
euãgelio tangunť tria pũcta
q̃ ſunt deſcꝑtio: parturitio: re
uelatio. Quantũ ad pͥmũ lr̃aliter ante
q̃ꝫ veniamꝰ ad textũ ſciendũ ẽ: ꝙ ſm chꝛo
nicas ⁊ ſctõs: dñs Jeſus natꝰ ẽ ſub impio
Auguſti ſub q̃ tãta fuit pax. xij. annis cir
ca tp̃s natiuitatꝭ chꝛi. ſ. añ ⁊ poſt. ꝙ ad lit
terã videbať impletũ illđ Eſa. ij. Cõfla/
bunt gladios ſuos in vomeres. Et in hac
pace fecit edictũ Auguſtus vt oꝛbis de/
ſcriberet: mittẽs ꝑ vniuerſas regiões ꝑpo
ſitos gñale ꝓmulgãs edictũ: vt ciuitatuꝫ
pͥſides ad ſuã pñtiã oẽs ꝑtinẽtes ad ſuas
ciuitates ꝯuocarẽt de caſtellis ⁊ villis. ⁊
ꝙ q̃libet ꝓ capite ſuo. i. ꝓ inſcꝑtiõe capitꝭ
ſui offerret argenteũ nũmũ ꝑcij. x. numoꝝ
vſualiũ: ⁊ romano impio ꝓfiteret etiã oꝛe
ſe eſſe ſubiectũ. Voluit em̃ Auguſtꝰ ſcire
numerũ ꝓuinciaꝝ in oꝛbe: ⁊ ciuitatũ in ꝓui/
cijs: ⁊ capitũ in ciuitatibꝫ: vt. ſ. tributa ho
neſta ⁊ ꝯgrua iponerenť: ſm aliq̃s: vł foꝛ/
te hũana curioſitate aut leuitate ductus.
Huiꝰ aũt ſubiectiõis exhibitio dicta ẽ ꝓ/
feſſio: qꝛ ſe ſubditos ꝓfitebanť hoies ipio
romano. Dicta eſt etiã deſcꝑtio: qꝛ ꝓfitẽ
tiũ noĩa ſcribebanť. Voluit ãt dñs naſci
tp̃e talis pacis. Primo vt oñderet ſe pacẽ
iter deũ ⁊ hoies factuꝝ. Scđo vt oñderet
ſe pacẽ diligere. Tertio vt diſcipłi liberi
us poſſent ꝑ oꝛbẽ ad pͥdicandũ diſcurrere
Licꝫ em̃ tp̃e pͥdicatiõis eoꝝ nõ eſſet tãta
pax amplꝰ i floꝛe: tñ remanebãt veſtigia
eiꝰ. Iſta q̃ tãgit euãgeliſta breuiť d. (Exi
it edictũ). i. ꝯſtitutio ſeu decretũ (a ceſare
Auguſto) ceſar fuit pͥmus romanꝰ impa/
toꝛ: a q̃ oẽs romani impatoꝛes ceſares ſũt
appellati: ſicut q̃libet rex egypti Pharao
Auguſtꝰ aũt fuit Octauianꝰ ſic dictꝰ ſm
Bedã ⁊ mł͛tos ab augẽdo rẽpublicã: vel
foꝛte verꝰ ſm alios ab augurio: ſeu q̃daꝫ
diuinatiõis ſpecie q̃ ꝑ volucꝝ guſtũ antiq̃
diuinabãt: q̃ dicebať auguſtꝰ/ q̃ſi auiũ gu
ſtus. Proijciebãt ei auibꝫ eſcã ꝯtẽplãtes
q̃d ⁊ q̃liť guſtaret. (vt deſcriberet vniuer/
ſus oꝛbis) ſm glo. interlineãrẽ inueniť aliꝰ
textꝰ talis (vt ꝓfiteret vniuerſus oꝛbis ter
re) ⁊ idẽ ſonat. Eſt ãt hic hyꝑbole vł ſynec
doche: qꝛ nunq̃ꝫ vniuerſum oꝛbẽ ſubiuga
rũt romani: ſm ꝙ dicit Hugo d͛ ſctõ Ia
cobo: ſꝫ maioꝛẽ partẽ tm̃ (Hec deſcriptio
pꝛima facta eſt a pͥſide Syrie cyrino) ſm
Bedã iſta deſcꝑtio pͥma đr: vel qꝛ fuit pͥ/
ma vniuerſalis. Nã ꝑticłares fuerũt alie
vt pꝫ de ea quã fec̃ Ioab ex pͥcepto dauid.
Vel qꝛ pͥma oĩm facta eſt deſcꝑtio in ſy/
ria q̃ eſt in medio mũdi: ⁊ deinde ꝑ circũi/
tũ vſq̃ꝫ ad fines terre: vel ſm magi. hiſto.
qꝛ ſingulis annis fiebat hmõi deſcriptio
poſt natiuitatẽ chꝛi (⁊ ibãt oẽs vt ꝓfiterẽ
tur ſingłi i ciuitatẽ ſuã) vbicũq̃ꝫ habitarẽt
ſm magi. hiſt. qđ intelligo dũmodo eẽnt
in ꝓuincia. Et vt dicit Beda: diuina ꝓui
dentia factũ eſt vt. ſ. dñs alibi ꝯceptus: et
alibi natus/ iſidiãtis herodis furoꝛẽ faci
lius euaderet. Vł ſm Chꝛyſ. vt implere
tur ꝓphetia illa Mich. v. Et tu bethleẽ
effrata puulꝰ es in milibꝫ iuda. Ex te mi
hi egredieť q̃ ſit dñatoꝛ in iſrł: ⁊ egreſſus
eius a pͥncipio a diebꝫ eternitatꝭ. Vide in
fra in die ep̃hie (Aſcendit aũt ⁊ Ioſeph a
galilea de ciuitate nazareth in iudeã ciui/
tatẽ) Nota ꝙ hic iudea ſtat adiectiue: qꝛ
diciť bethleẽ iudea ciuitas eo ꝙ i tribu ſit
iude (Dauid) hoc diciť ſm Grecũ: vt oſtẽ

dat̄ cōpleta pmiſſio facta Dauid de fru-
ctu ventris ſui ſeſſuro ſup ſedē ei9 (q̄ voca
tur bethleē) Aſcendit inq̄ Joſeph (eo q̄
eſſet ò domo z familia dauid: vt pfiteret̄
cū Maria deſponſata ſibi vxore pgnāte)
Dubiū eſt aūt vtꝝ mulieres pfiterent̄. z
veriſile eſt q̄ nō: btā tñ Maria ſm aliq̄s
fuit vnica pr̄i z heres: z ɔſeq̄nter habebat
pfiteri. Ŏd ſi veꝝ eſt: ly cū Maria: refe-
rendū eſt ad ly pfiteret̄: z nō ad ly aſcēdit

Allegorice ex doctrina Bede Theo. z
Amb. ſciendū eſt q̄ Auguſtus eſt chꝛus.
Beda. Chꝛs vocabulū auguſti pfectiſſi-
me cōpleuit: vtpote ſuos z augere deſide
rās z augere ſufficiēs. Hec ille. Hic fecit
edictū vt ſubuerſis vbiq̄ terraꝝ culturis
idoloꝝ vni regi chꝛo ſubiugato mōdo oēs
pfiteant̄ in baptiſmate Mar. vl. Qui cre
diderit z baptizat9 fuerit ſaluus erit: q̄ vo
nō crediderit ɔdemnabit̄. In hac pfeſſi-
one fidei argēteus z nou9 cēſus offerēdus
eſt, i. cenſus eccl'e: ſm Amb. Abolito cen
ſu veteri ſynagoge. Et iſte cenſus de q̄ lo-
quit̄ Amb. eſt cenſus iuſticie q̄ in noua le
ge eſt abundātior q̄ in veteri. Optet aūt
pfiteri in ſua ciuitate. i. ciuiū vnitate q̄ eſt
eccl'ia: z nō in ɔuēticulis hereticoꝝ vl' ſci-
(ſmaticoꝝ zc̄.

Anagogice vo ex do-
ctrina Bede ſciendū eſt: q̄ ciuitas nr̄a eſt
ſupna hieruſalē. Duas em̄ habemus ciui
tates. ſ. tpalē. i. eccl'iam militantē: z eter-
nā. ſ. eccl'iam triūphantē Heb. xiij. Nō ei
habemus hic manentē ciuitatē. Ad hāc
q̄tidie de galilea: q̄ interptat̄ rota: z ſigni
ficat mundanā ɔuerſationē: debem9 ac-
cedere p bona opa z p ſpem z deſideriū: z
tandē offeremus deo cenſum. i. aīam no-
ſtrā in qua eſt dei imago: quā tūc deus p-
fecte poſſidebit: z ɔſequēter tanq̄ verus
dn̄s aſſumet nos in ſuā ptectionē.

Moraliter ciuitas nr̄a eſt vel materia-
lis eccl'ia vel ip̄a aīa noſtra. Ad hanc q̄-
liber ex volubilitate occupationū debet ſe
pe aſcendere z pfiteri. i. ɔfiteri diuinā bo
nitatē z ſuā iniquitatē: z debet offerre de-
nariū. i. ppoſitū faciēdi voluntatē dei: ſeu
offerre coꝛ ſuū. Hic aūt numus valet vir
tualiter obſeruantiā. x. pceptoꝝ legis.

Quantū ad ſcd̄m dicit̄ (factū eſt aūt cū
eſſent ibi: impleti ſunt dies vt pareret) iſti
dies ſūt diuerſimode a diuerſis aſſignati
Nā ſm aliq̄s a creatōe mūdi vſq̄ ad chꝛi
natiuitatē fluxerūt anni. vj. milia. Iſta fu
it opinio Methodij: ſed potius myſtice
q̄ hyſtorialiter loquit̄. Scd̄z alios vo. v.
milia. ccxxviij. ſm Euſebiū vo ceſarieñ. in
chronicis q̄nq̄ milia. cxcix. ſm Magi. vo
hiſt. q̄ hoc dicit eſſe ſm. lxx. interp̄tes: flu-
xerūt anni. v. milia. cxcvj. Ab Abraā vo
duo milia. cxij. ſm hebꝛeos tñ ſunt multo
pauciores. Et fuit annus. xlij. imperij Au
guſti. ita tñ vt regno Auguſti addamus
duodecim ānos q̄ fluxerūt a morte Julij
ceſaris vſq̄ ad atticū bellū. Fuit etiā ann9
xxx. Herodis. Et fuit nox dn̄ice diei: ſm
Magrm hiſto. Et fuit ſolſticiū hyemale
ſm compotū. Et tunc ſm aliq̄s inchoata
eſt etas. vj. ſm alios vo in baptiſmo chꝛi
z ſm alios in paſſione Sed querit̄: q̄re
chꝛs voluerit naſci nō alio ſed tali tempe:
Rn̄det̄ ſm Grecum q̄ voluit naſci in p̄di
cto ſolſticio qn̄ dies incipit creſcere z nox
minui: ad ſignificandū q̄ ignorātie z pec-
catoꝝ tenebris effugatis: impleret̄ terra
ſcientia dn̄i z operib9 virtutū. Sed ɔtra
q2 ſolſticiū p̄cedit natiuitatē chꝛi per dies
aliq̄s. Ad hoc dico q̄ ſicut ex cōpoto ptz
ſol ſuū curſuz annualē agit i. ccclxv. dieb9
z fere ſex horis: que ſex hore de q̄rto in q̄r
tum annū ſine cōputatiōe reſeruate: in q̄r
to anno faciūt vnā diem naturalē que di
cit̄ biſſextilis: eo q̄ bis pnūciamus illo an
no. vj. Kal. Martij vbi iterponit̄ illa di-
es: vel q2 cōſtat ex biſſis momentoꝝ talis di
es collecta. Pro hoc aūt vide cōpotum.

Sciēdū eſt etiā rurſus ex eodē q̄ Joā-
nes baptiſta in ſolſticio natus eſt eſtiualī
qn̄ icipiebat decreſcere dies: ſicut z chꝛs
in hyemali quādo creſcere icipiebat. Vn-
de dixit ip̄e Joānes: vt habet̄ Joā. iij. Il
lū opoꝛtet creſcere: me aūt minui. Nūc vo
retroceſſerunt ſolſticia: z hoc q2 annus ſo-
laris nō cōpletur p̄ciſe p. ccclxv. dies z ſex
horas: ſed deficiunt octo momēta q̄ ſunt
q̄nta pars vnius hore: z ita in quinq̄ an-
nis erramus in cōputando vna hora: z in
cxx. ānis vna die. Et niſi veniat finis mū
di: vel coꝛrigat̄ iſte error: adhuc feſtū na-
tiuitatis chꝛiſti celebrabit̄ vbi nūc celebra
tur feſtū Joānis baptiſte: z econuerſo: et

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

omnia feſta hyemalia erũt eſtiualia: ⁊ ecõ
uerſo. Scd̃m Bedã xp̃o tunc naſci volu-
it qñ mox natus cẽſus redderet ceſari: vt
ꝓpter liberationẽ nr̃am ipe ſubderet ſerui-
tio. Sed quare voluit naſci in bethleem:
Rñdet ſanctus Tho. iij. pte. q. xxxv. art.
vij. dicens. Chr̃s in bethleẽ naſci debuit
⁊ voluit: vt ex loco natiuitatis promiſſio
facta dauid de chr̃o oñderet eſſe comple-
ta Scd̃o qꝛ bethleẽ interp̃tat dom⁹ pãis
ipe eñ eſt panis viuus. Elegit aũt hieru-
ſalem paſſioni: ſiĉ elegit eam vt eẽt ſedes
regni ⁊ ſacerdotij. Nam regnũ ⁊ ſacerdo-
tiũ chr̃i p̃cipue ſunt in paſſione ꝯfirmata.
Et vt ꝯfundat eos qui de nobili ciuitate
gloriant ⁊ in ea volunt honorari. Ipe eñ
voluit in humili naſci: ⁊ in glorioſa confũ-
di ꝑ ignominiã paſſionis. Non aũt elegit
romã ne conuerſio mũdi aſcriberet roma
noꝝ potẽtie: ſed tñ in ea poſuit caput ec-
cleſie ſue: in ſignum perfecte victorie ⁊ ſue
potentie: Iuxta illd̕ Eſa. xxvj. Ciuitatẽ ſub
limẽ humiliabit. ſ. romã: conculcabit eam
pes paupis. ſ. chr̃i greſſus egenoꝝ. ſ. diſci-
puloꝝ eius. Hec ex ſancto Tho. (⁊ peperit
filium ſuum) Lʒ eñ deus ſit q̃ natus ẽ: tñ
vere eſt filius virginis ⁊ ipa vere eſt mat
dei: vt ptʒ ꝑ ſctm̃ Tho. iij. par. q. xxv. (pri-
mogenitũ) Primogenit⁹ hic dicit ſm Hie
ro. ⁊ Magiſtrũ hiſt. non poſt quem ali⁹
natus eſt ſed añ quem nullus. Vñ ⁊ Nu.
iij. mandat redimi primogenit⁹ poſt men
ſem. Conſtat aũt ꝙ tunc non poterat hr̃e
alium poſt ſe. (⁊ pannis eũ inuoluit) ꝑ ſei-
pſam ſine ioſeph ꝓpter reuerẽtiã ⁊ ſine ob-
ſtetricibus. Nam requirunt obſtetrices ꝓ
pter dolorem parientis. Beata autem vir-
go ſine dolore peperit: ſicut ⁊ ſine peccato
concepit. vt patʒ. iij. q. iij. Vñ liber de in-
fantia ſaluatoris qui aſſerit ibi fuiſſe mu-
lierculas: non eſt autentic⁹: ſed apocriph⁹
Hiero. Nulla ibi obſtetrix nulla mulier-
cularum ſedulitas interceſſit. Hec ille.

Nota ꝙ panni ſunt vile genus veſtimẽ-
ti ſm aliquos: vñ pannoſus dr̃ q̃ vilib⁹ in
duit. Videt aũt ꝙ pãnoſus ſonet abũdã
tiã pãni: ⁊ ꝓprie competit paupib⁹: q̃ ſit cuʒ
nouis induũt vetera ⁊ mltiplr reſarciata
Iõ hic Grec⁹ exclamat di. O admirabilẽ
coartatiõeʒ ⁊ ꝑegrinatõeʒ quã ſubijt q̃ cõ
tinet orbẽ. Ab initio captat penuriã vt eaʒ
in ſeipo doceat. Nimirũ ſi voluiſſet: venire
poterat mouẽdo celũ: et terrã cõcutiendo
emittẽs fulmina. Nõ aũt ſic ꝓceſſit. Non
eñ ꝑdere ſʒ ſaluare volebat: ⁊ ab ipis pri
mordijs humanã conculcare ſupbiã, atqꝫ
idõ nõ tm̃ hõ fit ſed etiã hõ pauper: ⁊ pau-
perẽ matrẽ elegit: q̃ caret his qb⁹ infantẽ
natũ reclinet. Hec ille (⁊ reclinauit eũ in p̃
ſepio) Quõ ibi fuerit p̃ſepe aſſignat magr̃
hiſtori. qꝛ Ioſeph illd̕ fecerat aſino ⁊ boui
q̃s duxerat ſecũ: Aſinũ q̃dem ſm Nicola.
de ly. ad vehendã ſpõſam: Bouẽ vero ad
vendendũ vt ex p̃cio faceret expẽſas. Iſta
tñ nõ ſunt certa: ſed tñ ꝑſuadet ea magiſ-
hiſt. Primo ꝑ ꝓphetiã: maxie Abach. iij.
ſm ſeptuaginta interp̃tes vbi dicit. Dñe
audiui auditũ tuũ ⁊ timui: cõſideraui opa
tua ⁊ expaui: in medio duũ aialiũ inoteſce-
ris. Et ſcd̃o ꝑ ꝯſuetudinẽ pictoꝝ q̃ ſic pin
gũt Pictura eñ vlis tpe ⁊ loco. i. vnifor-
mis ſꝑ et vbiqꝫ facit ꝓbabile argumentuʒ
qꝛ picture libri ſunt idiotaꝝ. Eſt aũt ſci
endũ ꝙ mlta ſunt q̃ ſcripta nõ legimus: et
tñ certa ea tenemus: qꝛ ab antiq̃s ad iuni
ores ꝑ gñatiões deuenerũt: vt ptʒ p̃cipue
in formis ſacramẽtoꝝ: ſm. ſ. Tho. in mltiſ
locꝭ: ⁊ tale q̃d fuit forte de iſto aſinoꝝ bo-
ue. Dicit aũt mgr̃ hiſt. ꝙ fenũ ſup q̃ iacu
it chr̃s trãſlatũ dr̃ ⁊ eſt rome i ſctã maria
maiori. Quia xp̃o chr̃s nat⁹ eſt ſaluo pudo
re mr̃is: ita ventrẽ exiuit ſicut vitrũ penetrat
radi⁹ ſolaris: ita ꝙ fuerit duo corpa ſil. Po
ſuit aũt ſe chr̃s mox nat⁹: vt q̃buſdã placʒ
ſup nudã terrã añ oclos mr̃is orantis ꝓpt
humilitatis ⁊ auſteritatis exemplũ. (qꝛ non
erat ei loc⁹ in diuerſorio). i. i hoſpitalaria
ſm aliq̃s a diuertẽdo. Hoſpitiũ eñ vocat
diuerſoriũ ſm ꝯſuetudineʒ ſcpture. vt ptʒ
Geñ. xlij. a diuertendo Vel ſm mag. hiſ.
diuerſoriũ eſt loc⁹ int duas domos coop-
tus in q̃ ꝯuenire ꝯſueuerãt ciues ad cõfa
bulãdũ Idẽ videt dicere glo. Be. vt dica
tur diuerſorium qꝛ diuerſa oſtia hẽat. i.
duas portas: Quis Iſid. dicat: ꝙ ſic dr̃: qꝛ
diuerſi ad illd̕ ꝯueniãt ſiue ſm alios a di-
uertẽdo, qꝛ. ſ. hoies poſt viã illuc diuertãt:
qd̕ idem ẽ. Sed reuera p̃ma expoſitio vi-
det rõnabilior: qꝛ ſi ſcd̃o mõ ſumat diuer-
ſoriũ vtiqꝫ habuiſſet dñs locum in diuer-

ſorio:vbi etiā iumēta manebāt. In hoſpi
tio aūt nō habuit locū ſm ſctm̄ Vin. Pri
mo ꝓpter multitudinē nobiliū q̄ ad ꝓfiten
dū ꝯuenerāt:cū illa ciuitas eēt ornata no
bilib⁹ de genere dauid. Scđo q̄r tarde ve
nerāt: vtpote maria ꝑgnāte. Tertio quia
erant paupes ⁊ hoſpitalarij libent̄ diuiteſ
recipiebant. Poſſem⁹ tñ dicere ꝙ cum di
uerſoriū a diuertendo dictū ſit/ſignificat
hoſpitiū ad qđ diuertebāt ꝑegrini: ⁊ ꝙ ta
le reductū ad qđ diuertebāt ciues: etiā di
cebat̄ diuerſoriū ⁊ in vno habuerunt locū
ſcđo in eo nat⁹ eſt chr̄s: ſed non in alio: et
de hoc loquit̄ euāgeliſta. Vñ Nico. gor.
vult chr̄m natum eē in diuerſorio Et qđ
dr̄: nō erat ei loc⁹ in diuerſorio: exponit ſic
ꝙ nō erat loc⁹ in diuerſorio alius a ꝑſepio
in q̄ reclinaret filiū: ⁊ ſic ſumit̄ diuerſoriū
ſcđo mō. Sed tñ nota ꝙ cū dr̄ chr̄s na-
tuſ i diuerſorio ſcđo mō: ſumit̄ diuerſoriū
ꝑ q̄ndā ſilitudinē: q: natus eſt in cripta: ⁊
nō in porticu int̄ duas domos.

Allegorice diuerſoriū mediū int̄ duas
domos: eſt eccl'ia media int̄ ꝑadiſū ⁊ mū
dū vel infernū. In hac in ꝑſepio .i. in alta
ri ponit̄ chr̄s in ſacro añ bouē ⁊ aſinū .i. iu-
deū ⁊ gentilem ꝯuerſū tñ. ⁊ hoc vt hoies
mutata beſtiali vita: nō feno voluptatꝫ: ſꝫ
pane celeſtꝫ ꝯſolatiōis paſcant̄. Cirillus.
Repit chr̄s hoiem factū beſtialē in aīa:
⁊ iō in ꝑſepio loco pabuli ponit̄: vt vitam
beſtialē mutāteſ ad ꝯſonā hūi ꝑducamur
ſciam: ꝑtingentes nō fenū ſed panem cele
ſtem vite corpus. Hec ille.

Anagogice diuerſorium in qđ ꝑegrini
ꝯſūmato ſuo curſu diuertūt: eſt vita btā: ⁊
in eo añ bouē ⁊ aſinū ponit̄ chr̄s in album
ſempitnū. Significāt aūt iſta aīalia viroſ
opatiuos ⁊ nō doctos Non eīm docti ex h̄
ꝙ docti ſaluant̄: ſed ex hoc ꝙ opatiui: Ia
co. j. Eſtote factores ꝟbi ⁊ non auditoreſ
tm̄. Et ꝑ bouē hñtē arma inuaſiua intelli
gunt̄ potētes: ꝑ aſinum ꝟo minores.

Moralr̄ aūt h̄ diuerſoriū ſignificat cō
ſciam ad quā q̄libet recurrit poſt ſuaſ ope
ratiōes. In hac q̄ opant̄ inueniunt chr̄m
ꝯſolantē ⁊ paſcentē. Null⁹ ē eīm ita malus
q̄n de bono ope gaudeat ſm Phm. ⁊ mul
to magꝫ bon⁹ gaudet. Moralr̄ etiā chr̄s
voluit ſignificare multa ad q̄ nos ꝑ opati
onem conari debemus: q̄ Bed. exp̄mit di
cens: Qui totū mundū vario veſtit orna
tu/ pannis vilib⁹ inuoluit̄: vt nos ꝓmā ſto
lam ꝑcipe valeam⁹. Per quē oīa facta ſūt
man⁹ pedeſqꝫ aſtringit̄: vt nr̄e manus ad
op⁹ bonū extētē: pedes ſint in viā pacꝫ di
recti. Duri ꝑſepis anguſtia ꝯtinet̄: cui ce-
lū ſedes: vt nos ꝑ celeſtꝫ regni gaudia di-
latet. Qui panis ē angelor: i ꝑſepio recli-
nat̄: vt nos q̄ſi ſctā aīalia carniſ ſue frumē
to reficiat. Qui āt ad dexterā pr̄is ſedet:
in diuerſorio loco eget: vt nobis in domo
pr̄is ſui ml'tas māſiōes ꝑparet. Hec ille.

Quātū ad tertiū litteralr̄ ſciendū eſt ꝙ
de⁹ in ip̄a hora natiuitatꝫ chr̄i multa ꝑ di
uerſas ꝑtes mūdi oñdit mirabilia. nā ſic
tradūt hiſto. in illa nocte vinee engaddi q̄
balſamū ꝑducūt/fecerūt flores ⁊ fruct⁹ et
liq̄rē ꝓtulerūt. Et ſilr̄ iuxta Iaco. de vora.
q̄uis aliq̄b⁹ ſit dubiū nihil itelligat̄ de po
pulo iudeorū. Dicit beat⁹ Hiero. ſuꝑ illo
ꝟbo Lux orta eſt eis. ꝙ in eadē nocte oēs
ſodomite mortui ſūt. Noluit enim chriſt⁹
tātū nefas impunitū manere i hūana na
tura/eo naſcēte in eadē. Itē ſic tradunt hi
ſtorie: romani ꝓpter magnā pacē q̄ i mđo
fuerat: templū pacꝫ edificarūt: ⁊ rñſo acce
pto ab oraculo ꝙ tūc rueret cum ꝟgo pare
ret: exiſtimātes impoſſibile ꝟginē parere
poſſe/poſuerūt titulū in frōte ei⁹ tale. Tē
plū pacꝫ eternū. Sꝫ in eadē hora corruit:
⁊ mō ibi ē eccl'ia ſctē marie noue. Itē rho
me (vt teſtat̄ Horoſi⁹ ⁊ Strabo) fons aq̄
in liq̄rē olei ꝯſus ē ⁊ vſqꝫ i tyberim fluxit:
⁊ tota illa die largiſſime emanauit: ſignifi
cans romā futurā eē i q̄ ſedes eccl'ie pone
ret̄: i cui⁹ medio fons ē oleū diuie miſcđie
manās .i. baptiſm⁹. Itē (vt teſtat̄ Chryſ)
legit̄ in q̄buſdā hiſtorijs q̄ tñ nō ſūt auten
tice: ꝙ eadē hora magꝫ ſm q̄ndā ritū orā
tib⁹: ſtella hñs i ſe ifātē cū cruce i frōte ap
paruit: ⁊ alloq̄ns eoſ miſit i iudeā q̄rere ⁊
ſalutare nouū regē. Itē eadē die (ſm hiſt.
⁊ ſanctū Tho. iij. pt.) tres ſoles appuerūt
in hiſpania: q̄ paulatī in vnū ꝯuerſi ſūt: ſi-
gnificātes diuitatē aīam ⁊ corp⁹ in vnam
ꝯueniſſe ꝑſonā. Itē (vt ait Innocēti⁹. iij)
Octauian⁹ auguſt⁹ intātū ſenatui placuit
vt eū ꝓ deo colere vellet: qđ prudēs impa
tor: renuebat̄/ſe mortalē intelligens. Ad

inſtātiā aūt ſenat⁹ vocata eſt ſibylla: vt ſciret ſi poſt eū aliq̄s maioꝛ futur⁹ eſſet. Cuȝ ḡ in die natiuitatis ↄſiliū ↄuocaſſent: ⁊ ſibylla in camera ſup hoc oraculis inſiſteret in media die circul⁹ aure⁹ apꝑuit circa ſolē ⁊ i medio pulcerrima ꝟgo pueꝝ geſtās in gremio. Cūq̄ȝ impatoꝛ ſibylla h̄ monſtrante miraret/audiuit vocē dicētē: Hec eſt ara celi Et ſibylla ait: Hic maioꝛ te ē: hūc adora Jlla camera mō ḋr ſctā maria ara celi. Jtē ſ̄ȝ m̄ltos ꝑcipue. ſ. Vincētiū ⁊ Nico. de ly. cħro exeūte ꝟginis vterum/ nox in claritatē diei ↄuerſa eſt: iuxta ꝓphetiā Pſ. Et nox ſicut dies illūinabit. Et h̄ videt ↄſonū his q̄ dicunt de apꝑitiōe angelica: quā dei claritas ↄcomitata ē ⁊ m̄ltō magꝭ circa loca vicina ſoli iuſticie et lumini gentiū lux ſubita coruſcauit Nā dicit (⁊ paſtores erāt in regiōe eadē) Diſtabāt em̄ ꝑ miliare ſ̄m Mag. hiſt. (vigilātes et cuſtodientes vigilias noctis ſup gregē ſuum.) Dicit Mgr̄ hiſt. ꝙ mos antiq̄ꝝ fuit in vtroq̄ȝ ſolſtitio vigilare ad reuerētiā ſolis: ⁊ forte hoc vſq̄ȝ ad iudeoſ erat deriuatū ⁊ extenſū. Sed q̄ꝛ hoc erat idolatrare. forte meli⁹ dicit ꝙ ꝓpter ꝑicula gregis vigilabāt: vt videt dicere textus. Et erāt viri ſimplices et boni. Vñ ait Chryſ. Non gūt angel⁹ iuit hieroſolymā: non reqſiuit ſcribas ⁊ phariſeos. Erāt em̄ corrupti et ꝑ iuidia cruciarent: ſed hi erant ſcituri antiquā ↄuerſationē p̄triarchaꝝ ⁊ moyſi colētes. Eſt aūt ſemita q̄dā ad ꝓpheciā ꝑducens innocētia. Hec ille. Vñ ſubdit (⁊ ecce angel⁹ dñi ſtetit iuxta illos.) ⁊ hoc i corpore aſſumpto in hora natiuitatꝭ chriſti: vt rōnabilr̄ credi pōt (⁊ claritas dei circūfulſit illos.) Dicit claritas dei claritas ſupnaturalꝭ ⁊ miraculoſa: quā de⁹ iuſitato modo ꝑducit: Et nota ſ̄m Beḋ. ꝙ nunq̄ȝ an̄ angeli cuȝ luce apꝑuiſſe legunt: q̄ꝛ hoc ꝓuilegiū ſeruabat illi tp̄i qn̄ exoꝛtū eſt lumen in tenebris. (⁊ timuerunt timoꝛe magno) q̄ꝛ naturalr̄ p̄ntia angelica hunc ꝓducit effectū in hoīe: maxie ↄcomitāte inuſitata luce. Sȝ angel⁹ bon⁹ talē timoꝛē fugat: ſ̄m Grecū: ſctm̄ Tho. ⁊ alios ſcōs. iō ſubdit: (⁊ dixit illis angel⁹: nolite timere: ecce em̄ euāgelizo) .i. annūcio (vob̄ gaudium magnū: qḋ erit oī ꝑp̄lo. ſ. gētili ⁊ iudaico (q̄ꝛ nat⁹ ē vob̄) .i. hoīb͛ (hodie ſaluatoꝛ) Dicit hodie: lȝ eēt nox: q̄ꝛ nox pars ē naturalꝭ diei: vel q̄ꝛ illa nox i diē ↄuerſa erat rōne claritatis: vel q̄ꝛ nūciabat ſolē exoꝛtū vel ſ̄m aliq̄s q̄ꝛ nūciabat leta. Nā in triſtibus ↄſueuit noīari nox: iuxta illud Mat. xxvij. Oēs vos ſcandalū patiemini in me in iſta nocte. Sed q̄re hoc nunciatū ē paſtoꝛib͛ dicēte Paulo. j. Co. ij. Sapiam loq̄mur inter ꝑfectos: Ad hoc dicit Goꝛra ꝙ ſapiam ſubtili indagatione loq non deb em⁹ niſi int ꝑfectos: ſȝ ſec⁹ ſimplici narratiōe. Chr̄s igit ſuā natiuitatē diuerſis diuerſimode manifeſtauit: vt ſcribis ⁊ ſacerdotib͛ ꝑ ſcripturā quā nouerāt: magis ꝟo q̄ aſtrologi erāt ꝑ ſtellā: paſtoꝛib͛ āt q̄ q̄ ad vtrūq̄ȝ erāt ignari ꝑ aptā locutionē. Hoc aūt fuit Primo rōne inocētie coꝝ: vt dicit Chryſ. Scḋo ad approbādū officiū paſtoꝛale. Tertio ad oñdēdū ꝙ nat⁹ erat agnus. Quarto ad oñdēdū ꝙ natus erat paſtoꝛ/ouē ꝑditā q̄ſitur⁹. Quito ad oñdēdū ꝙ ſpūales paſtores vigilātes p̄ ceteris merent videre ſublimia Sed q̄re angel⁹ dixit illud gaudiū eſſe magnū: Ad hoc dico ꝙ eſt magnū intēſiue: ita ꝙ in via apud recte ſentientē nō pōt eſſe mai⁹. Quia em̄ ſūmū deſideriū nr̄m eſt aſſeq̄ finē vltimū: id qḋ facit nobis ipoſſibilitatē adq̄rēdi illuȝ eſt maxie doloroſum ⁊ penoſum: puta clauſio celi: ⁊ incarceratio inferni: ⁊ ↄūr id qḋ remouet h̄ malū opter eē maxie gaudioſum. Eſt etiā maximū extenſiue in ſurſum. Berñ. Magnum eſt hodierne feſtiuitatis gaudiū: qḋ celum replet an̄ q̄ȝ terrā. Jtē etiā in deoꝛſum: q̄ꝛ vſq̄ȝ ad ifernū penetrauit: vt poſſim⁹ de exītib͛ in limbo dicere illḋ Heſter. viij. Judeis noua lux oꝛiri viſa ē. Et in latū: q̄ꝛ replet mūdū: q̄a eſt cōe oī ꝑp̄lo. i. gētili ⁊ iudaico: vt dictuȝ eſt lȝ ñ ↄueniat ſingulꝭ ꝑp̄lo. vl̄ oī ꝑp̄lo. i. eccl̄ie: q̄ integrat ex oī ꝑp̄lo: vt exponit Goꝛra. Et in lōgū: q̄ꝛ a ꝓncipio mūdi vſq̄ȝ ad finē extēdit. Sic em̄ nos letamur de nato: ita antiq̄ de naſcituro: iuxta illud Joā. viij. Abraā exultauit vt videret diē meūȝ vidit ⁊ gauiſus eſt. (Qui eſt chriſt⁹ dñs.) Sic aūt dicit ſanct⁹ Tho. iij. par. q. xvj. Jeſus ſignificat naturā hūanā: ſic de⁹ diuinā: ſed chr̄s ſignificat vtrāq̄ȝ. ⁊ chriſtus

grece latine dr̄ vnct⁹. Inungebāt aūt re/
ges ⁊ pōtifices: nō chr̄s tanq̄ rex ⁊ ponti/
fex iunct⁹ eſt a deo ſm hūanitatē plenitu/
dine grē ⁊ charitatꝫ: q̄ dr̄ vnctio. j. Joā. ij.
Unctio docet vos (i ciuitate dei) i. beth/
leē: vnde ort⁹ ē dauid (⁊ hoc vob ſignum)
ſupple eſt vł erit: q̄ ſcietꝫ ita eē vt dico. (inue
nietis infantē pānis iuolutū ⁊ poſitū i pſe
pio.) Per h̄ ſignū voluit angl'⁹ inuere pa
ſtoribꝫ ꝙ chr̄s nō venerat ad tpalr regnā/
dū: vt ſcribe ⁊ phariſei expectabāt. Ul' po
teſt dici ꝙ h̄ fuit ꝓpriū ſignū ſaluatorꝫ nati.
Ad cui⁹ euidētiā ſciēdū ē ꝙ tm̄ duo fue/
rūt ſaluatores ꝑpli iſrł' q̄ eū exn̄tē extra ſuā
terrā liberauerunt. ſ. Moyſes: q̄ liberauit
eū a ſuitute egyptiaca: Exo. xiij. ⁊ Cyr⁹ q̄
euꝫ liberauit de captiuitate babylonica. j.
Eſdre. j. ⁊ vterq̄ fuit chriſti figura: et ſilr
vterq̄ nouit nat⁹ fuit inuēt⁹ i magna pau
ꝑtate. Nā moyſen iuenit filia pharaonis
in fiſcella iuncea: Exo. ij. De Cyro ſic le/
git ꝙ aſtiages rex pſaꝝ vidit in ſomnis vi
tē exeuntē de vtero filie ſue: ⁊ totā aſiā oc/
cupantē. Et ꝑ ꝯiectores ſomnioꝝ itellexit
ꝙ illa eſſꝫ paritura regē. Quāobrē timēs
ꝑdere regnū illā tradidit paupi militi: de
inde iuſſit partū occidi. Sꝫ cōpaſſiōe du/
ctus is cui mādatū dederat/ expoſuit ifā
tem fortune/ relinq̄ns eū in q̄dā ſilua: quē
paſtoris cuiuſdaꝫ catula lactauit. Paſtor
aūt volēs ſcire q̄ catula freq̄nt' ꝯclinaret:
obſeruauit eā ⁊ pueꝝ iuenit: quē vxori ſue
nutriēdū tradidit: ⁊ tādē rex pſaꝝ ⁊ medo
rū fact⁹ eſt. Cū ḡ figuratū ⁊ figura conue
niāt: chr̄s in pauꝑtate nat⁹ eſt. Et poſtq̄
angel⁹ annūciauit chr̄i natiuitatē/ ſecuta ē
młta exultatio angeloꝝ: q̄ꝛ gaudebant ꝙ
ſedes vacue i celo eēnt iplende. vn̄ ſubdit:
(⁊ ſubito facta ē cū angelo młtitudo mili/
tie celeſtꝫ). i. angeloꝝ bonoꝝ: q̄ ſm Be. eo
ꝙ ꝓ nobis ꝯ demones pugnēt/ dicunt ex/
ercitus: cū ſint valde młti. Ul' dicūt exer
cit⁹ nō ab ipa pugna ſolū: ſed ab exercēdo
oīa diuia opaꝛ officia: exceptis duntaxat
his q̄ a ſolo deo fieri pn̄t. Et nota ꝙ i ve
teri teſt. aliq̄n legit appuiſſe vn⁹ angelus
tm̄: vt Judic. xiij. Aliq̄n duo: vt Gen. xix.
Aliq̄n tres: vt Gen. xviij. q̄n abraā tres vi
dit ⁊ vnū adorauit. Aliq̄n ſex: vt Ezech. ix.
Ecce viri ⁊c. Aliq̄n plres idetermiate: vt
Gen. xxxij. fuerūtq̄ obuiā āgelo dei. Aliq̄n
exercit⁹ eoꝝ: ſꝫ ꝑ modū viſiōis: vt. iiij. Re
gū. vj. dr̄: Ecce mons plen⁹ curruū: ſed h̄
appuit exercit⁹ n̄ tm̄ i viſiōe: ſꝫ i re mediā
tibꝫ corꝑibꝫ aſſumptꝫ ⁊ cū luce. vł ſi nō oēs
appuerūt tn̄ fuerūt ibe pn̄tes ⁊ ſunt auditi.
hoc aūt fuit in ſignū ꝙ aliq̄d maius ſolito
nūciabat (laudātiū deū ⁊ dicētiū: glia i al/
tiſſimis deo) Licꝫ em̄ deus vbiq̄ ſit glio/
ſus ⁊ a creatura glorificat⁹: h̄ tn̄ ſpeciali⁹ ē
i celo vbi ſūt nobiliſſima corꝑa ⁊ bti diui
nitatē ꝯtēplantes. vn̄ ſup celos dr̄ eē glia
ei⁹. Sed ꝯ q̄ꝛ qd̄ ꝑ ſupabundātiā dr̄/ vni
ſoli ꝯuenit: ḡ nō ē niſi vn⁹ altiſſim⁹. So/
lutio. Un⁹ ē altiſſim⁹ ſimplr: ſꝫ ſm q̄d ⁊ in
diuerſis generibꝫ ſīt diuerſa altiſſima: pu/
ta i corꝑibꝫ celū: in angel' vn⁹: ⁊ i hoibꝫ mł
ti eq̄les ſibi. Q̄uis h̄ ꝑ altiſſima itelligant
celi: ꝙ lꝫ nō ſint altiſſimi ſimplr: ſūt tn̄ al/
tiſſimi. i. valde alti. Un̄ aūt ſumptū ſit re
ſiduū illi⁹ hymni: Dico ꝙ ſm Gor. ⁊ chro
nicas illō addidit Hilar. ⁊ deinde Teleſ/
phorus papa ſtatuit illū eē a ſol' epis icipi
endū. dei de Simach⁹ a ſol' ſacerdotibꝫ in
diebꝫ feſtꝫ: eo ꝙ ipi angeli ſint dei. Notant
āt angeli dāt gliaꝫ deo: q̄ꝛ (vt dr̄ Gor.) de
us videt ſibi tria reſuaſſe. Pͥo vindictā.
Ro. xij. Mihi vindictā ⁊ ego retribuam: ⁊
Deu. xxxij. Mea eſt vltio: ⁊ ego retribuā
eis i tpe. Scd̄o iudiciū d̄ oibꝫ boniſ ⁊ mal'.
Ro. xiiij. Tu q̄s es q̄ iudicas alienū ſuū.
Tertio gliam de bonis. Eſaie. xlij. Gliam
meā alteri nō dabo (⁊ in terra pax hoib⁹)
Cyril. Hec āt pax ꝑ chr̄m facta ē. Recōci
liauit ei nōs ꝑ ſe deo ⁊ pāꝛ culpā hoſtilē d̄
medio auferēs. Duos ꝑplos i vnū hoiēꝫ
pacificauit: ac celicolas ⁊ terrenos i vnū gre
gē cōpoſuit. hec ille. Be. Quibꝫ āt hoib⁹
pacē poſcāt angeli/ exponūt dicētes (bone
volūtatꝫ) eis. ſ. q̄ chr̄m ſuſcipiūt natū. Nō
em̄ ē pax ipijs: ſꝫ pax multa diligentibꝫ no
mē dei. hec ille. Ex q̄bꝫ ptꝫ ꝙ iſta itelligūt
de pace bona ⁊ ſpūali: quā chr̄s venit mit
tere i trā: nō āt de mala: q̄ ē ꝯcordia i ma
lo. hāc ei vēit auferre. vn̄ Mat. x. dr̄: Nō
veni pacē mittere in terrā: ſed gladium.

Allegorice ſciēdū ē ꝙ paſtores vigiles i
nocte ſūt ſm Grec. boni p̄lati ⁊ doctores:
ſolicitā curā de aiabꝫ gerētes i nocte pn̄tꝫ
exilij ꝯ tentamēta lupoꝝ. i. demonū. Iſti

merent̃ ꝺ celeſtib9 myſterijs edoceri ꝛ gaudio magno ꝑfrui. Itẽ nato chr̃o ꝑ fidẽ in cordib9 fideliũ laus mag̃ ſecuta ẽ ꝑ vniuerſum orbẽ: ꝛ lux imẽſa intelligẽtie ſupnoꝝ.

Anagogice ṽo ſciẽdũ ꝙ chr̃s ſignificat eũ q̃ ſe ꝛ alios vult ſaluari. Iſte naſcit̃ dũ morit̃: q2 aliã igredit̃ vitã. Egreſſa ḡ aia iuſti de vtero marie. i. de corpe: tenebre ṽtunt̃ i lucẽ: q2 ſtati itelligit mõ ãgelico: et ſi ſit mala: vt pz ꝑ ſ. Tho. j. ꝑ. q. lxxxiij. ꝛ ſi ſit bona ꝑficit̃ beatifica viſione ſtatim vel poſt plenã purgationẽ.

Moralr̃ iſtruunt̃ paſtores . i. p̃lati ꝙ ſi volũt ꝑcipe claritatẽ etne viſiõis ꝛ ꝯfabulationẽ ãgelicã vel ꝯſortiũ debẽt vigilare: q2 ꝓ grege admiſtrato reddituri ſũt rõnẽ. Inſtruunt̃ etiã mẽbra chr̃i vt paupratẽ ꝛ aſpitatẽ vite cũ ſuo capite ãplecti debeãt. Itẽ iſtruunt̃ iuxta doctrinã Be. di. Vno ãgelo vno euãgelizãte nũcio natũ i carne deũ: mox mlt̃itudo militie celeſtꝫ i laudẽ ꝯditorꝫ ꝓrũpit: vt ꝛ chr̃o deuotionẽ ipendãt: ꝛ nos ſuo exẽplo inſtruãt q̃tiẽs aliq̃s firmũ ſacre eruditõis ṽbũ ſonuerit: vl ipi q̃ pietatꝫ ſc̃ ad mẽtẽ reduxerim9: deo ſtati laudes ore corde ꝛ ope reddam9. hec ille

In aurora miſſe natiuitatis dñi Textus euãgelij Lu. ij. ca.

P Aſtores loq̃bant̃ adiuicẽ: Tranſeam9 vſq3 Bethleẽ ꝛ videamus hoc ṽbũ qꝺ factũ eſt: qꝺ fecit dñs ꝛ oñdit nobis. Et venerũt feſtinãtes ꝛ inuenerũt Mariã ꝛ Ioſeph ꝛ infantẽ poſitum in ꝑſepio. Videtes aũt cognouerũt de ṽbo qꝺ dictũ erat illis de puero hoc. Et oẽs q̃ audiuerũt mirati ſunt: ꝛ de his q̃ dicta erãt a paſtorib9 ad ipſos. Maria autẽ ꝯſeruabat oĩa ṽba hec cõferẽs in corde ſuo. Et reuerſi ſunt paſtores glĩficãtes ꝛ laudãtes deũ in oib9 que audierant et viderant: ſicut dictũ eſt ad illos.

P Aſtores loq̃bãtur adinuicem.) Luc. ij. In p̃ſenti euangelio tangũtur tria puncta/ que ſunt: Inquiſitio: inuentio: exultatio.

Quãtũ ad p̃mũ lr̃aliter ſciẽdũ eſt ꝙ paſtores nocte venerũt in bethleẽ: q2 ꝺt Lucas ꝙ recedẽte angelo (loq̃bant̃ ad inuicẽ dicẽtes: Trãſeam9 vſq3 bethleem ꝛ videamus hoc verbũ.) Per ṽbũ ſm Bedã. itelligit̃ ṽbũ eternũ: ꝛ ſic exponit̃ ſm eũ. Videam9 hoc ṽbũ qꝺ factũ eſt. i. ṽbũ qꝺ ſp erat videam9 quõ ſit caro factũ. Siq̃dẽ ſm aliq̃s fuerũt int9 illuiati a deo. Seq̃t̃: (qꝺ fecit dñs ꝛ oñdit nob). i. ſm Be. Videam9 quõ ṽbũ ipm ſe fecit. ſ. hoiem ꝛ oñdit nob carnẽ ſuã. Nã ſm Amb. cũ caro videt̃/ ṽbũ videt̃: ꝛ itellige ꝙ videt̃ ṽbũ/ nõ tñ q̃tũ ad oẽꝫ ſuã naturã: ſ3 ſolũ q̃ ad humanã. Põt etiã exponi ſcꝺo ſic: vt ꝑ ṽbũ itelligat̃ res/ nõ q̃cũq3/ ſ3 digña ꝛ magna: iuxta illꝺ Eſa. xxxix. Nõ fuit res digñ ṽbo . i. p̃cioſa/ quã nõ oñderet eis. Vnꝺ in diuina ſcp̃tura ṽbũ ꝯſueuit accipi ꝑ facto ſiue ꝑ q̃cũq3 re geſta. Iſto mõ dixit dauid ij. Re. j. fugiẽti de p̃lio. Qꝺ eſt ṽbũ qꝺ factũ eſt. i. quõ ſe res habuit: ꝛ ſic pꝫ textus

Sciẽdũ tñ ꝙ in greco nõ habet̃ qꝺ fecit ſed ſolũ qꝺ dñs oñdit nobis. (ꝛ venerunt feſtinãtes) p̃ncipalit̃ ex deſiderio videndi chr̃m: ꝛ ſecũdario vt cit9 redirẽt ad gregẽ: forte ſine cuſtodia ꝺrelictũ. S3 ad pleniorẽ dictoꝝ itelligẽtiã ſciẽdũ eſt ꝙ ſctũs Tho. iij. q. xvj. ar. vj. q̃rit: Vtrũ hec ꝓpoſitio ſit vera: de9 fact9 eſt hõ: Et rñdet ꝙ ſic: q2 vnuſq̃dq3 ꝺr eſſe factũ illꝺ qꝺ ꝺ nouo incipit p̃dicari de chr̃o. Et eodẽ mõ põt dici ꝙ Bedã. dicit ṽbũ eẽ factũ hoiem vel carnẽ. i. hoiem: a pte denoiando totũ q2 ſicut eſſe hoiem ṽe predicat̃ de deo: ita etiã ṽe p̃dicat̃ de verbo dei.

Moralr̃ inſtruimur ꝙ ſi volum9 chr̃m inuenire nõ debem9 q̃rere illũ cũ deſidia ꝛ negligẽtia: ſed feſtinãter: vt dicit Amb.

Quãtũ ad ſcꝺm ſciendũ ꝙ patꝫ vſq3 ibi (ꝯferẽs in corde ſuo.) Scꝺm em doctrinã Bedã. conferebat q̃ ꝑ ꝓpheias ſciebat futura ꝺ chr̃o cũ his q̃ videbat ipleta: qꝺ btẽ ṽgini erat valde ꝺlectabile: ꝛ nob valde vtile: q2 b. ṽgo pleniſſime potuit ꝺ chr̃i

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN